

Projektnamn: Kommunal samordnad varudistribution (KoSaVa)

Programområde: Skåne- Blekinge

Ärende ID: 20200972

Sammanfattande beskrivning

I projektet ska en kommunal samordnad varudistribution implementeras i Sölvesborg, Karlshamn, Olofström och Bromölla. En samordnad varudistribution innebär att varorna levereras till en distributionscentral där varorna sampackas och distribueras till enheterna genom en förutbestämd transportslinga, istället för att olika transportörer levererar till varje enhet. I projektet kommer ett elektroniskt beställningssystem implementeras för kommunerna, förfrågningsunderlag skapas och transporter och lagerhållare ska upphandlas. Målsättningen är även att få ett effektivt flöde av kommunernas gods som leder till minskat antal leveranser, färre antal körda kilometer och minskade koldioxidutsläpp. Förväntat resultat vid projektavslut är bl.a. 70 % minskat koldioxidutsläpp pga. att godsflödet har blivit effektivare och 80% färre leveranser vilket ger en positiv påverkan trafiksäkerheten.

Bakgrund och omvärld

Bakgrund

Det finns många alternativ och goda exempel på hur ett mer effektivt godsflöde kan uppnås. Godstransporter på väg är flexibelt, men den stora nackdelen är att transportererna har relativt höga utsläpp per transporterat ton. Idag står transportsektorn för 1/4 av Sveriges slutgiltiga energianvändning och över 40 % av CO₂-utsläppen (källa: Energimyndigheten). En rapport från 2009 visar att trafikarbetet med lastbil har ökat med 44 % sedan 2000, medan persontransporter har ökat med 13 %, där en del av dessa transporter kan härledas till den offentliga sektorns inköp. Idag transporteras dessa varor med s.k. fri leverans, vilket innebär att frakten ingår i varupriset och sker utanför kommunens kontroll. Kommuner beställer ofta varor från flera leverantörer bidrar detta till att kommunens enheter får gods från flera transportörer. Detta leder i sin tur till många lastbilar som rör sig i närheten av offentliga byggnader och verksamheter och orsakar CO₂-utsläpp, buller, trängsel, mm

Ett sätt att lösa problematiken med många leveranser och därmed minska den negativa påverkan på omgivningen är att implementera en kommunal samordnad varudistribution (KoSaVa). KoSaVa innebär att varorna, istället för att olika transportörer levererar till varje enhet, levereras till EN distributionscentral. På denna central sampackas sedan varorna och distribueras till enheterna enligt en förutbestämd effektiv transportslinga. KoSaVa minskar bl.a. trängsel och buller, ökar säkerheten runt byggnader och på skolgårdar samt minskar CO₂-utsläpp med ca 70 %.

Miljö är något som påverkas av transporter och godsflödet inom en kommun kan således ses som en påverkansfaktor. Utmaningen i dagsläget är att finns det en effektiviseringspotential i kommunernas godsflöden. Projektets aktiviteter ska stötta kommunerna att implementera ett effektivare godsflöde som således påverkar CO₂-utsläppen och det horisontella kriteriet miljö.

Gällande jämställdhet så ser dagsläget och utmaningen ut enligt följande: Transportbranschen är idag mansdominerad. Även om fler och fler kvinnor/andra grupper söker sig till branschen kan det vara problematiskt för gruppen att påverka på grund av att klimatet är präglad av tidigare traditioner. Önskat läge är en bättre balans inom branschen med avseende på män/kvinnor. Kommunerna har i detta projekt möjlighet att utse personal som ska arbeta med transportfrågorna och således få nära kontakt med branschen. Detta kan bidra till en snabbare omställning till en mer jämställd bransch. Projektledningen kommer under projektet belysa jämställdhetsfrågan för att kommunerna själva, som tillsätter personal, ska arbeta aktivt med jämställdhet och detta kan i sin tur ha inverkan på transportbranschen.

Projektet är en fortsättning på projektet 'Samlastning av transporter i Blekinge län och Bromölla kommun som Energikontor Sydost (ESS) driver. Under det projektet, som avslutades 2015-06-30 var huvudsyftet att utreda möjligheter till implementering av en KoSaVa.

Avgränsning ordinarie verksamhet

Projektets aktiviteter samt implementering är avgränsat kommunernas ordinarie verksamhet genom den samverkan, samordning och erfarenhetsutbyte som ska genomföras mellan kommunerna och ESS och är något som inte ryms inom ordinarie uppdraget.

Omvärd och samverkan

Idag finns det ett antal kommuner runt om i Sverige som har infört en samordnad varudistribution. Sedan Borlänge och intilliggande kommuner införde sin distribution 1999 (Borlängemodellen) har utvecklingen gått framåt. Växjö kommun vidareutvecklade detta system vidare genom att de integrerade e-handel. Genom Ystad- och Österlenkommunernas införande av samlastning utvecklades distributionen ytterligare. Planering av logistiken och transportflödet sköts internt i kommunen. Projektet kommer att samverka och ha erfarenhetsutbyte med kommunerna som har implementerat Ystad-Österlen modellen.

Tidigare erfarenheter och nätverk ska användas och deltagande kommuner ska föras samman med nationell expertis och lokalt/regionalt anpassat stöd.

Koppling till det lokala näringslivet

Inom Blekinge län finns idag olika samarbetsformer mellan företag och myndigheter inom klimat- och energiområdet. Inom organisationen för Klimatsamverkan Blekinge sitter det i styrgruppen branschrepresentanter från hela Blekinge län. Styrgruppen har och kommer fortsättningsvis informeras om projektet.

Implementering av KoSaVa har visat sig skapa möjligheter för lokala och mindre livsmedelsproducenter att lämna anbud och leverera varor till kommunen. Det handlar

både om nya rutiner för upphandling och e-handel som är en del i implementeringen, men även om det nya fysiska logistik-/distributionssystemet som skapas. Distributionskapaciteten och varusortimentsbredden har visat sig bli mindre betydelsefull i det nya sättet att handla upp varor och möjliggör därför för de småskaliga, ofta lokala aktörerna. Projektets resultat ska finnas tillgängligt för näringslivet som kan följa och informera sig om utvecklingen i projektet. Kommunerna som deltar i projektet kommer även få möjlighet att ta del av rådgivning och goda exempel inom detta område för att inhämta kunskap om hur andra kommuner lyckats med kombinationen samordnad varudistribution-regional näringslivsutveckling.

Diskussioner kring att införandet av e-handel skulle innebära ett hinder för mindre producenter har förts. Projektet kommer verka för och sprida kunskap kring hur e-handeln kan anpassas för att minimera risken för att det nya beställningsstödet blir en inträdesbarriär för mindre leverantörer.

Mål och resultat

Mål

Projektets övergripande mål

En förändrad affärsmodell, där kommunen tar över delar av ansvaret för transportuppdraget från leverantören (logistik). En KoSaVa kommer bidra till en minskad användning av fossil energi samt möjliggöra för en ökad användning av förnybar energi vilket leder till minskade utsläpp av växthusgaser (upphandling). En samlastning kommer även generera en öka trafiksäkerhet i och med att antalet lastbilar runt kommunens enheter kommer att minska samt möjliggöra för mindre leverantörer, företrädesvis lokala aktörer att leverera sina varor till kommunen.

Projekt mål

Implementera en samordnad varudistribution för de fyra implementeringskommunerna.

Delmål

I projektet finns fyra delmål som innehåller de tre byggstenar som att få tillstånd en KoSaVa.

3a E-handel: Implementera ett elektroniskt beställningsstöd för implementeringskommunerna 3b Upphandling: Skapa förfrågningsunderlag samt upphandla transporter och lagerhållare för kommunens varor

3c Logistik: Få till stånd ett effektivt flöde av kommunens gods som leder till minskat antal leveranser, färre antal körda kilometer och således minskade koldioxidutsläpp.

3d Alla kommuner som omfattas av projektets verksamhet ska, när projektet slutar, ha en implementeringsplan.

Målgrupper

Målgruppen för projektet är kommuner i Blekinge inklusive Bromölla som avser att implementera samordnad varudistribution. Den direkta målgruppen är den person som utses av kommunen att arbeta med implementeringen av systemet. Övriga nyckelpersoner inom kommunen kan vara:

- Upphandlare

- Miljösamordnare
- Kostchefer
- Serviceförvaltning
- Transport-/logistikplanerare
- Kommunledning
- Politiker

Indirekta målgrupper som kan dra nytta av projektets aktiviteter och/eller resultat är:

- Lokala producenter och leverantörer som genom den nya affärsmodellen samordnad varudistribution kan möjliggöra deltagande i kommunens upphandlingar, t.ex. livsmedel.
- Privata näringslivet- som i sin tur kan vidareutveckla konceptet och själva, eller gemensamt med andra företag, samlasta sina godstransporter.
- Transportbolag

Målgrupperna ska själva utse de deltagare som är aktiva i projektet med utgångspunkt i deras egen organisations jämställdhets- och mångfaldsarbete. Energikontor Sydost som stödmottagare kommer att arbeta för att alla deltagare i målgrupperna kommer behandlas lika, framförallt avseende kommunikation.

Projektägare är Energikontor Sydost som kommer leda projektet och stötta kommunerna i arbetet samt skapa förutsättningar för samverkan och minimera suboptimeringar inom länet.

Förväntat resultat vid projektavslut

I projektet ingår aktiviteter för att förbereda, möjliggöra samt slutligen införa en samordnad varudistribution i syfte att bidra till en koldioxidsnålare ekonomi samt minska klimatpåverkan i de deltagande organisationerna genom en effektivisering av godstransporter för kommunalt gods. Målet är att de deltagande kommunerna använder mindre fossil energi och således minskar sina klimatpåverkande utsläpp.

Förväntat resultat projektavslut är:

- 70% minskat CO₂-utsläpp som ett resultat av ett effektivare godsflöde
- 80% färre leveranser vilket leder till ökad trafiksäkerhet
- 50% ökning av elektroniska fakturor vilket leder till effektivare beställningsrutiner
- ökad leveranssäkerhet på grund av inhämtad kunskap som nu finns internt i kommunen

Följkommuner förväntas även ha en grundläggande implementeringsplan klar vid projektets avslut.

Vid projektets avslut förväntas följande effekter på de horisontella kriterierna:

- Miljön har förbättrats i alla deltagande kommuner framförallt genom minskning av växthusgaser.
- Jämställdhet. Alla deltagare oavsett kön har varit delaktiga i projektet.
- Lika möjligheter och icke-diskriminering: Den nya modellen för varutransporter

har lett till mer lika villkor för producenter oavsett storlek och sortimentsbredd. Konkurrens klimatet ska vara öppenhet mot mindre och lokala producenter. Projektet har även bidragit till att information om den nya möjligheten sprids genom aktivt informations/spridningsarbete i rätt målgrupp.

- Projektet har genererat i effekter som minskat buller, ökad trafiksäkerhet m.m. som påverkar alla i samhället positivt.
- Projektets resultat får en bra spridningseffekt och att andra kommuner/kluster på sikt implementerar liknande koncept.

Målvärde för aktivitetsindikatorer

Antal analyser för att hitta metoder för en mer koldioxidsnål användning av person- och godstransportsystemet: 4 analyser

Uppskattad minskning av växthusgaser per år: 190 ton koldioxidekvivalenter

Organisation och genomförande

Projektorganisation

Projektet leds av Energikontor Sydost (ESS) som kommer driva och aktivt stötta kommunerna i utförandet. ESS ansvarar även för kommunikation, utvärdering, administration, avslutsarbete och rapportering. Energikontor Sydost kommer att erbjuda kontinuerligt stöd till deltagande kommuner med målet att implementera samordnad varudistribution. Det är varje enskild kommuns ansvar att delta i aktiviteterna och slutligen implementera KoSaVa. Under projektet ska kommunikation med deltagarna ske genom telefon- och mailkontakt samt fysiska möten gemensamt och hos de enskilda parterna. Vidare har ESS ansvaret för att för samverka inom och mellan målgrupper i projektet. Läns gemensamma aktiviteter planeras för deltagare samt aktiviteter dit indirekta målgrupper bjuds in.

Projektledningen kommer kontinuerligt att förmedla projektets framdrift till Klimatsamverkan Blekinge. Varje implementeringskommun har för projektet utsett en person som ansvarar för framdriften i respektive kommun.

En styrgrupp för projektet kommer att bildas. I denna grupp kommer en eller flera representanter från de medverkande parterna delta. Dessutom kommer projektet innehålla en referensgrupp innehållande olika experter.

Projektets parter och deras roller:

1. Projektledare och koordinator: ansvara för projektets framdrift samt gemensamma åtaganden som kommunikation, rapportering, utvärdering och administration.
 - Energikontor Sydost
2. Experter: experter inom samordnad varudistribution- fokus på tre

- huvudområden logistik, upphandling, e-handel
- Energikontor Sydost- samordnad varudistribution
 - Trafikverket - logistik
 - SKL - e-handel (upphandling)
 - Ystad kommun - logistik, gott exempel
 - Växjö kommun - e-handel, gott exempel
3. Implementeringskommun: kommun som inom projektet kommer att implementera en kommunal samordnad varudistribution - Bromölla kommun
- Karlshamns kommun
 - Olofströms kommun
 - Ronneby kommun
4. Följkommun: kommun som följer projektet och tar del av dess resultat
- Karlskrona kommun
 - Ronneby kommun

Intern bemanning inom Energikontor Sydost:

1. Projektledning

Energikontor Sydost kommer att använda sig av redan anställd person samt nyanställa nationell expertis inom samordnad varudistribution.

2. Ekonomi

Befintlig personal ska användas.

Energikontor Sydost ska bemanna projektet med utifrån ett jämställdhet och mångfald och kommer även att uppmuntra deltagare att ta hänsyn till dessa aspekter för ett optimalt utbyte av erfarenheter och gemensam analysförmåga.

Arbetsätt

Arbetet inom projektet kommer att delas upp i olika aktiviteter, där Energikontor Sydost är huvudansvariga. Att införa en samordnad varudistribution är en relativt komplex fråga med process på två till tre år där hörnstenarna är e-handel, logistik och upphandling. Dessa hörnstenar som dessutom är projektets delmål nås genom att kommuner får expertis, rådgivning samt samverkansmöjligheter.

Energikontor Sydost kommer även att dra nytta av den struktur som finns för Klimatsamverkan Blekinge där resultat och erfarenheter kan spridas till Region Blekinge och Länsstyrelsen Blekinge samt till det regionala näringslivet och samtliga kommuner. Resultatet och erfarenheter från de olika aktiviteterna inom projektet ska spridas till andra kommuner och näringsliv för att stimulera till förändring och implementering/optimering av samordnad varudistribution.

Horisontella kriterier kommer genomsyra projektet genom att dessa tas i beaktning inför t.ex.

- utskick av t.ex. inbjudningar
- val av talare inför seminarier/utbildningar mm
- stående punkt på mötesagendan

- utformning av material och kommunikationsmaterial

För att uppnå målsättningarna i projektet är det också viktigt att målgrupperna (direkt och indirekt målgrupp) är mottagliga för budskapet och kunskapen som förmedlas. I viss mån är det ett nytt koncept som ska implementeras vilket kommer påverka flera olika grupper inom kommunen och i samhället, både företag och privatpersoner. Information och nödvändig utbildning under projektets gång är av vikt för att uppnå acceptans och därmed en lyckad implementering. Positiv och anpassad kommunikation till olika målgrupper, som framhåller möjligheter med konceptet, antas skapa bättre förutsättningar för mottagandet och införandet.